

ARBETSLIVS- OCH JÄMSTÄLLDHETS- UTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2003 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 12 § lagen om vuxenutbildningsstöd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 september 2003 en proposition med förslag till lag om ändring av 12 § lagen om vuxenutbildningsstöd (RP 70/2003 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning.

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har begärt ett utlåtande i saken av kulturutskottet. Utlåtandet (KuUU 6/2003 rd) ingår som bilaga till detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Marjaana Maisonlahti, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Vuokko Korpinen, arbetsministeriet
- undervisningsråd Heikki Ravantti, undervisningsministeriet
- generalsekreterare Matti Ropponen, vuxenutbildningsrådet
- utbildningspolitisk ombudsman Heikki Suomalainen, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund rf
- utbildningspolitisk ombudsman Tarja Tuominen, Servicearbetsgivarna
- arbetsmarknadsombud Merja Berglund, Företagarna i Finland rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Akava rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om vuxenutbildningsstöd ändras genom att vuxenutbildningsstödet grunddel höjs från 440 till 500 euro per månad. Höjningen gäller också de vuxenutbildningsstöd i vilka det ingår en förtjänstdel.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2004 och avses bli behandlad i samband med den. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2004.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och befogad. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Över hälften av befolkningen i yrkesaktiv ålder deltar årligen i vuxenutbildning. Men deltagarfrekvensen varierar beroende på utbildning, ställning på arbetsmarknaden och bostadsort. Lägst är deltagandet bland arbetslösa och personer utanför arbetskraften, personer med grundskoleutbildning och personer bosatta i glesbygden.

De snabba pendlingarna på arbetsmarknaden och de allt strängare kraven på kunskande leder till att de anställda måste ha en allt högre utbildningsnivå och kontinuerligt uppdatera och utveckla sin kompetens. Syftet med det femåriga programmet Kunskapslyftet är att fortbilda 30–54-åringar utan yrkesexamen på andra stadiet. Genom att höja utbildningsnivån försöker programmet få lågutbildade arbetstagare och företagare att dels stanna kvar, dels avancera i arbetslivet. Samtidigt är programmet avsett att lindra den brist på arbetskraft som uppstår när de stora årskullarna går i pension och att påverka sysselsättningsgraden.

Kulturutskottet påpekar i sitt utlåtande att det för vuxenutbildningsstödet krävs 10 år ute i förvärvslivet, om stödperioden börjar före den 1 augusti 2006, och 5 år om stödperioden börjar efter den 1 augusti 2006. Kulturutskottet hänvisar till ett förslag från den parlamentariska arbetsgruppen för vuxenutbildning (OPM:n työryhmien muistioita 3:2002 med svensk resumé) att ge Kunskapslyftet bättre genomslagskraft genom att korta ner kravet på arbetshistoria och föreslår att man överväger om det kunde gå att tidigare lägga en förkortning av kravet på arbetshistoria. Utskottet håller med kulturutskottet om att den tid som krävs i arbetslivet måste kortas ner och anser att regeringen i samråd med arbets-

marknadens parter med det snaraste bör klarlägga om ändringen kunde sättas i kraft tidigare.

Det viktigaste incitamentet för att vuxna ska studera är att de har sin ekonomi tryggad. En höjning av vuxenutbildningsstödet grunddel gör det möjligt för låginkomsttagare med den sämsta utbildningen att delta i utbildning och korregerar därmed den snedvridning som förekommer i deltagandet i vuxenutbildning.

Företagares rätt till vuxenutbildningsstöd

För att vuxenutbildningsstöd ska beviljas krävs det att den som på grund av oavbruten frånvaro från arbetet med anledning av studier inte under minst två månader får lön för eller motsvarande förvärvsinkomst från sin huvudsyssla. För företagare uppskattas inkomstminskningen på basis av en utredning i efterhand. I praktiken utgår man från förvärvsinkomsterna från företagsverksamheten och jämför dem med de förvärvsinkomster som fastställts i den senaste beskattningen. Förfarandet är så komplicerat att mycket få företagare utnyttjat sin rätt till vuxenutbildningsstöd.

Företagarna måste ges bättre möjligheter att använda sig av vuxenutbildningsstödet för ett kompetenslyft, understryker utskottet. Utbildningen är avsedd att höja kompetensen och därmed också inkomsterna. En uppskattning i efterskott av företagarnas inkomster rimmar illa med detta mål. Det är absolut nödvändigt att företagarnas möjligheter att få vuxenutbildningsstöd förbättras genom att uppskattningen av inkomsterna i efterhand slopas och villkoren för stödet kopplas ihop exempelvis med deltagande i utbildning och studieframgångar.

Lagens tillämpningsbestämmelse

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2004. Meningen är att den ska tillämpas på vuxenutbildningsstöd som hänför sig till tiden efter lagens ikraftträdande. Utskottet vill understryka att det förhöjda vuxenutbildningsstödet inte bara

betalas för utbildning som inleds efter lagens ikraftträdande utan också för utbildning som fortsätter 2004.

Information om vuxenutbildningsstödet

Kulturutskottet påpekar i sitt utlåtande att folk inte känner till vuxenutbildningsstödet tillräckligt bra. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet instämmer i kulturutskottets åsikt att informationen måste intensifieras och anser att regeringen i

samråd med arbetsmarknadens organisationer, frivilligorganisationer och läroanstalter som tillhandahåller vuxenutbildning med det snaraste förbättrar informationen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 20 november 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /cent
Heidi Hautala /gröna
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Riikka Moilanen-Savolainen /cent

Markus Mustajärvi /vänt
Leena Rauhala /kd
Paula Risikko /saml
Jukka Roos /sd
Tero Rönkä /sd
Kimmo Tiilikainen /cent
ers. Matti Kauppila /vänt.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.